

#7

גליון לשבת קדש
פרשת ויגש

ניעים
שבת

ניעים שבת
הרב בנימין בוימל

התחלה טובה

אולם האוכל של הישיבה מלא מפה לפה. ארבע מאות וחמישים בחורים במיטב המחלצות סועדים את סעודת ליל שבת קודש. זה עתה סיימו את הקידוש על כוס יין מלא וניגשים אל עמדת נטילת הידיים. אלם! (לנקד בשני סגולים!)

ד מ מ ת א ל ח ו ט ! רק קולות פכפוך המים נשמעים. ניתן לזהות זמזומו של זבוב טורדני שמעופף בחלל האולם. הם מתיישבים ליד השולחן הערוך, בוצעים על החלות וממשיכים לשתוק... מקהלה אדירה של "אשת חיל" ו...דממה. התורנים מגישים את הדגים, והבחורים שותקים כמו דגים. רשרוש קל של מזלגות שננעצים ב"געפילטע". "כל מקדש" עצמתי ו... דומיה. עכשיו תורן של כפות המרק להישמע משקשקות בצלחות.

במשך כשעה וחצי, נמשכת סעודת הפלא הזו. מדי שבת בשבתו. משיר לדממה, מדממה למנה, ממנה לדממה וחוזר חלילה. אף לא מילה תישמע, אפילו בטעות! שום דבר שמזכיר מפגש של מאות אנשים שמכונסים במקום אחד. האולם האילם! מי מהם שירצה קצת "חריין" מהצלחת המרכזית, או שיחפוץ בכוס פטל ירמוז לחברו בשפת הפנטומימה.

כך זה היום. כך לפני שלושים וחמש שנים עת למדתי בישיבת סלונים בירושלים. ולמרבה התדהמה, כך גם היה כשאבא שיהיה בריא למד בישיבה לפני למעלה משבעים שנים...

בכדי להבין את עצמת הנס יש להכיר את עולמם של הבחורים. בחורי ישיבה הם "דור דעה", מחווים דעה בכל ענין, מדקויות "ההשקפה הצרופה" דרך עקצוצים ציניים על דא ועל הא, ועד

שביבי אמונה | הרב אהרון בייפוס

בעשרה בטבת, ביום בו הוטל המצור על ירושלים, נדלקת "נורת האזהרה הראשונה", במערכת השנתית של החורבן.

החת"ס מדגיש, כי מאחר וכל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו, כאילו נחרב בימיו, נמצא שבכל שנה מתחדש 'חורבן חדש'. משכך, בעשרה בטבת מתחיל משפט החורבן השנתי...

ומוסיף, שבדיוק משום כך, היה ראוי שתענית זו תדחה שבת, למען ביטול הגזירה העכשווית...

מהלך חיינו זרוע בנורות אזהרה, אשר מאותות מעת לעת...

וכשם שנהג אשר נורת אזהרה תדלק ברכבו, ילך לחשמלאי לנתק את הנורה... במקום לטפל בבעיה עצמה, המיט למעשה רעה על עצמו. ולכשיישרף המנוע יידע בנפשו שבידו היה למנוע זאת!

בדיוק כך, עלינו להיות קשובים למסרים של נורות האזהרה לסוגיהם. להבין את "שפתו" של הבורא מבעוד מועד!!!

לעצות אופרטיביות כיצד להכריע בוודאות את החמאס באופן סופי. תופעה שנמשכת עשרות שנים ברציפות ללא תקלה, של מאות מוחות קודחים בגיל התוסס והנמרץ של ה"עשרה" שיושבים ודוממים, ועוד בזמן סעודת שבת, יכולה ללא ספק להתחרות על אחד מפלאי עולם.

איך נוצר הפלא הזה?! מהו הכח שיכול לסגור לאורך עשרות שנים למאות צורבים חריפים ומוכשרים את הפה לשעות ארוכות, מדי שבת בשבת?!!

הנה מה שסיפר אבי מורי: בזמן שהותו בישיבה, נפתחה לראשונה ההסעדה מטעם הישיבה שהחליפה את האירוח בבתי האברכים. בעל ה"נתיבות שלום", מגדולי המחנכים בדור, שהיה אז ראש הישיבה, קרא לקבוצה מובחרת של בחורים, ובי'ועד' מיוחד תיאר באזניהם את קדושת השבת ואת חומרת דיבורים בטלים בשבת בפרט בזמן הסעודות. כדי להיזהר מדברים בטלים, הסביר, יש להימנע לגמרי מדיבורים מטוב ועד רע. הוא שרטט בפניהם את חזונו לגבי סעודת השבת האידיאלית בעיניו, והדגיש: אם ההתחלה תהיה נכונה ומוקפדת, יוכל להיות לזה המשך וקיום לאורך שנים!

את השבתות הראשונות הוא ליווה באופן אישי. רק לאחר שנקבע הצביון הנכון לסעודות השבת, הוא אישר בכל שבת לשני בחורים נוספים להצטרף. אלו השתלבו יפה אל תוך אירת הקודש ולא העזו לחללה. וכך נמשך הדבר עד היום הזה (מרח המשגיח הגה"צ ר' דב יפה זצ"ל מאד התפעל מהתופעה ובירר אצלי אודותיה פעמים מספר).

למדנו איך הכל תלוי בנקודת ההתחלה. התחלה טובה היא קריטית לכל המשך. ובלשונו של ר' נחמן מברסלב: "ההתחלה היא חצי המעשה השלם".

ומהיכן למד זאת הרבי מסלונים? אולי מפרשת השבוע! מישראל סבא. הוא אינו מוכן לדרוך על אדמת מצרים בטרם יהיה שם בית מדרש פעיל: "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גשנה, ויבאו ארצה גשן". ושאלו: מה הלחץ? יבואו, יתמקמו, ילמדו את השטח, יבדקו את התנאים ויקימו ישיבה בנחת רוח. וכן שאלו: מדוע נבחר יהודה, האם אין תפקיד לימוד התורה נתון בידי שבט לוי – "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל"? ואולי שבט יששכר מבניו "יודעי בינה לעיתים"? יעקב ידע את סוד ההתחלה. חשוב בעיניו עד מאוד שמרגע **תחילת** הגלות במקום החדש והטמא – מצרים, יהיו בניו בתוך בית המדרש. לאו דווקא מתוך דאגה לתורה וללומדיה, יותר מתוך אחריות לצורתם של הדורות הבאים, לעתידו של עם ישראל במקום הזה, והאחריות על עתידו של העם נמצאת בידי שבט המלוכה שבט יהודה.

אז למה שלא נייצר התחלה חדשה מצום עשרה בטבת! מה ארע בו ביום הזה? לא נשתברו לוחות ולא נשרפה תורה, לא בוטל תמיד ולא הועמד צלם בהיכל. חץ אחד לא נורה וטיפת דם לא נשפכה! על מה אנו צמים? ועוד בערב שבת? ואילו היה חל בשבת, צמים היינו גם אז (אבודרהם)!!

על נקודת ה**התחלה**. המצור אמנם נמשך שלוש שנים בהם נמשכו החיים בתוך העיר הנצורה כרגיל. הרחובות המו מאדם והשווקים היו עמוסים, אך כאן הכל התחיל! היטיב להגדיר זאת רה"י הגר"ד מן זצ"ל: צום זה אינו מציינ אסון שקרה אלא **יום**. היום שהיווה התחלה לכל שבר החורבן והגלות. "בן אדם כתוב לך את שם ה**יום**, את עצם ה**יום** הזה סמך מלך בבל אל ירושלם, בעצם ה**יום** הזה" (יחזקאל כד,ב). מגילת איכה על שלל תיאוריה המזוועים מקופלת כולה ביום נמהר זה. צום שנקבע זכר לארוע ניתן לדחותו לאחר השבת, לא כן צום שמציינ את היום הזה דוקא.

אז מה דעתכם על התחלה חדשה? כדאי להתחיל כל יום מחדש! מה נפשך, אם גם עד עתה היה טוב, נתחיל משהו עוד יותר טוב, ואם לא, בוודאי חייבים אנו להתחיל.

אחרי המשפטים המפורסמים והמוכרים של מרן הר' עובדיה יוסף זצוק"ל, היה משפט שנהג לומר במספר הזדמנויות בשיחותיו הייחודיות והאופייניות: **"יש אנשים שהדברים נכנסים מאוזן אחת ויוצאים מאוזן שניה ויש כאלה שאפילו לאוזן אחת לא נכנסים!"**

כך שיקשיבו ויאזינו לדבריו. למרות העובדה שפעולת ההקשבה איננה תלויה בי כמדבר' אלא בו כשומע', יש ביכולתי לדבר באופן שיכנסו הדברים באוזניו. לשם כך עלינו לשים דגש לא על ה'מה' אומרים אלא על ה'איך', הגישה היא זו שעושה את כל ההבדל, הגישה של יהודה אל יוסף היא זו שגרמה שדבריו נכנסו באוזנו.

עלינו לזכור כי, בעומדנו מול ילדינו או תלמידנו צורת הגישה שלנו תשפיע רבות על כניסת הדברים לאוזניהם. גם במקרים בהם לא עשו אוזנם כאפרכסת, יש ביכולתנו לדאוג לכך שהדברים יכנסו לאוזניהם. מעבר לקשר הבין-אישי והריגשי שנרקם בינינו לבין ילדינו ישנו גם קשר נשמתי ורוחני. השפעתנו כמחנכים איננה נעוצה רק בכח הטיעונים השכליים ההגיוניים, צדקתם ואמיתותם, אלא גם בכך שכל יהודי באשר הוא, רצונו העמוק והפנימי הוא לעשות את רצון קונו. מתוך גישה

לא אגזים אם אומר כי ה'אתגר בהי"א הידיעה של החינוך הוא: **איך לדבר כך שהילדים יקשיבו וישמעו את מה שברצון המהנך להשמיע ולהשפיע.**

האתגר שבהשמעה וההשפעה נעוץ בכך, שלא די בהעברת המסרים מצד המהנך על מנת שהם ייקלטו על ידי השומע, אלא יש שלב בתהליך ה"שמיעה" שהוא תלוי אך ורק מצד השומע.

כשהשומע עושה אוזנו כאפרכסת קונה הוא 'לב מבין' (הגיגה ג), אבל כפי שהוזכר לעיל ישנם פעמים רבות שהדברים כלל וכלל לא נכנסים לאוזנו של השומע ואז ניצבים אנו מול שוקת שבורה, חסרי אונים ותוהים; כיצד פורצים את מחסום האטימות וערלת האוזן (ירמיהו פ"ו)? ומכיוון שאין הדבר תלוי בי כמחנך אלא רק בו, בהיעדר אֶזְן שְׁמַעַת אֵין אִפְשָׁרוֹת שיקויים בו הפסו': **"...וְשׁוֹמֵעַ תּוֹכַחַת קוֹנֵה לֵב"** (משלי ט"ו, לב) ואז נשאלת השאלה מה עושים!?

מפרשתנו נראה כי יהודה ניצב מול אתגר דומה. הוא פוגש את מושל מצרים הלא הוא יוסף טרם היוודעו לאחיו וכל מגמתו הייתה כי: **"יִדְבַר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי"** - יכנסו דברי באזניך (ב"ר). בתקווה, שאם אכן יכנסו הדברים לאוזנו אולי הם ירככו את ליבו ויתרצה להחליפו בבנימין.

מדו שיח נוקב זה שהתנהל בין יהודה ליוסף, מסתמן, שיהודה הכיר בכך; שלא די בלדבר, יש צורך גם לדעת איך לדבר

צידה לדרך:

השפעת החינוך נעוצה לא רק במה אומרים אלא גם באיך אומרים. ומושגת על ההכרה כי עמוק בתוכו של החניך פועם לב יהודי שכל מגמתו ורצונו לעשות רצון קונו.

והבנה זו כשניגשים אנו ללבות בדברינו את גחלת המאמין שבקרב הילד או התלמיד אז יתרבו הסיכויים שהדברים יכנסו לאוזנו. כשפונים לדבר אל היהודי שבו מתוך צניעות, ענווה והבנה שתדרי ההשפעה הם עמוקים ורוחניים יותר מסתם טכניקות שיווקיות, אז הדיבורים והדבר יושמעו **בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי**.

הבטחתי לקיים!"
והנה ראינו בפרשה איך ניגש יהודה על יוסף.
יהודה חשב שמן הדין הוא באמת אשם וגם צריך לקבל עונש!
מכל מקום הוא ניגש אל יוסף להצדיק את עצמו. אף על פי שכבר נגזר דינו, כל טענה לא אמורה להועיל כלל. אם **מלך מצרים** גזר עלי את הדין, מי אני שיכול להגיד משהו בכלל? יש עם מי לדבר? אבל בכל זאת הוא ניסה לדבר אם **מלך**

בכי נשמע מחצר הבית. רצתי בבהלה... מה קרה? אמרתי בהתנשפות.
"מה קרה צדיק?" ראיתי את בני בן 8 בוכה... "מה זה, קיבלת מכה? מישהו הרביץ לך?"
"כן, עברו חבורת ילדים, ואחד מגודל כזה נתן לי מכה על הראש..."
"מה? מכה בראש היפה שלי? אני יראה לו מה זה!!!" ניסתי להראות לבני קצת אמפטייות...
לפתע הבן שלי הפסיק לבכות.
"מה אבא מה תעשה לו?" התעניין.
"אני יראה לו מזה... מי מתעסק עם יעקוביץקי!!!"

"מה אתה מתכוון לעשות???"
איך הסתבכתי איתו... מה בסך הכל רציתי לתת לו, קצת תשומת לב...
"אל תדאג, לאבא שלך יש הרבה דרכים!!!" אמרתי בתקווה שיעזוב אותי לנפשי...
הדמעות הוחלפו לחיוך...
"מה באמת...? מה אבא מה חשבת לעשות לו?" חייך.
עכשיו באמת הסתבכתי.
"תגיד לי אין לך שעורים לעשות? משניות? חומש? מוסר? אולי איזה חבר בגבעה א'? אהה... נראה לי שמעתי את אמא קוראת לך..."
"לא, לא אבא, עשיתי את כל השעורים, ואין לי כח ללכת לחבר... ואמא בכלל לא בבית, אבל אבא יש לי כמה רעיונות מה אפשר לעשות לו..."
"למי?"

מצרים, שמא אולי יצליח להציל אפילו משהו קטן.
"כמוך כפרעה!" כתב רש"י (ע"פ רש"י כפשוטו) שידוע מידתו של פרעה שאינו מקיים את גזרותיו, מבטיח ואינו עושה, אף גם אתה לקוי במידה מגונה זו!
לעומת זאת יהודה אשר הבטיח ליעקב שלא יחזור ללא בנימין! עמד ונלחם עד הסוף בכדי לקיים הבטחתו! **"ועתה ישב עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו. כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי..."**

למגודל! הזה שהרביץ לי!"
"אל תגזים הוא לא הרביץ... בסך הכל נתן לך איזה 'ליטוף' קטן על הראש..."
"אבל הבטחת לי 'שתראה לו מה זה'... אז מה אתה מתכוון לעשות לו אבא???"
"את האמת... שום דבר... זו לא דרכה של תורה"
"כואב לי"
"מה חמוד עדין כואב לך הראש???"
"לא. כואב לי הלב..."
"מה? הוא נתן לך גם מכה בלב...? עכשיו אני יראה לו מה זה!"
"לא אבא, אתה נתת לי מכה בלב..."
כמה צריך לשים לב להבטחותינו, וכבר אמר רשע אחד, "הבטחתי... אבל לא

ומה איתנו?
פעם הבאה במקום לפזר הבטחות... פשוט יותר **לתת חיבוק!**

דבר שמועה מפיו שפתותיו דובבות בקבר, והיינו כיון שבקבר לא יכול ללמוד אבל אם אומרים בשמו דברים, שפתותיו דובבות וחשיב שממשיך ללמוד גם לאחר המיתה.

ואומר המהרש"א שאחד הדברים שיעקב הצטער כשאמרו לו שבנו יוסף נטרף, זה מפני שכתוב שלמדו דברים שלא לימד אחרים, וממילא כשיוסף איננו לא יהיה מי שיאמר בשמו את הדברים.

ועל הגמרא הזו ששפתותיו דובבות בקבר, יש ירושלמי במסכת שקלים [ז:]: שמוסיף, צאי הנאה אית ליה? ומתרץ הירושלמי שהוא כמו מי שטועם יין ישן, שגם לאחר שגומרים לשתותו נשאר הרבה זמן טעם היין בפה.

כך גם אצלינו מי שאומר שמועה מפיו, הוא גורם לנפטר להרויח הלאה עוד זכויות, כמו היין שממשיך את טעמו עוד זמן.

וא"כ מובן מה שיוסף שלח לו יין ישן, הוא רמז בזה ליעקב שאין לו מה לדאוג, וכל מה שלימד אותו הוא זוכר, והוא ימשיך לומר בשמו דברים ששמע ממנו. כמו היין השישן שממשיך טעמו עוד זמן.

כתוב שיוסף שלח לאביו כזאת עשרה חמורים מטוב מצרים. ורש"י מביא מהגמרא במגילה [טז:]: שיוסף שלח לאביו יין ישן שדעת חכמים נוחה הימנו. ויש לשאול מה כ"כ חשוב לומר לנו שיוסף שלח לו יין ישן?

המהרש"א במהדורא בתרא [יבמות צ"ו]: כותב פשט נפלא. שהגמ' שם אומרת שדוד המלך אומר "אגורה באהלך עולמים", וקשה וכי אדם יכול לגור בשני עולמות בבת אחת? שהרי עולמים זה עולם הזה ועולם הבא.

אלא אומרת הגמ' שאמר דוד המלך יאמרו דבר שמועה מפיו בעולם הזה, ובזה אני נחשב כאילו אני גר בשני עולמים. כלומר שאדם לומד תורה ומקיים מצוות בעולם הזה הוא עולה ומתעלה עד שנפטר מן העולם, אבל אם אח"כ לומדים את מה שאמר, הוא ממשיך לעלות ולהתעלות גם בעולם הבא.

וזה דוד המלך ביקש שיאמרו שמועות מפיו. כדי שיזכה להתעלות גם בעולם הבא.

והגמ' אומרת [שם ביבמות] שמי שאומרים

אילנא רברבא ה' דב סוקולובסקי

האם מותר 'לאכול את הלב'?

שנאמר בבבלי יבואו ובתחנונים אובילים (ירמיה לא).

ויה"ר שיתקיים בנו מאמר זה בימים אלו אשר כל עם ישראל בוכה על מתיו ועל מצבו הרוחני והמדיני, ויבוא הגואל, עוד בשבוע זה פ' ויגש אשר בהפטרותו גם מוזכר הגואל.

כנד אווז: כתוב ברמ"א (יו"ד, סי' יא) מקצת שוחטין נזהרין שלא לשחוט שום אווז בטבת ושבת אם לא שאוכלים מלבה, משום שקבלה היא שיש שעה אחת באותן חדשים שאם שוחט בו אווז ימות השוחט אם לא אוכל ממנה. ונוהגין לאכול מן הלב. וכ' בלבוש הטעם שאוכלים מן הלב כי עיקר החיות תלוי בו.

ודי שיאכל אחד מבני ביתו של השוחט.

ובספר הגהות מנהגים אי' שנותנים לו **המשך בעמ' הבא**

געוואלד: בס' פרי צדיק פרשת ויגש מביא בשם הרה"ק (הוא הרה"ק מאיזביצא, בעל מי השילוח), ששם הפרשה 'ויגש' רומז על ענין בכייה וצעקה. ומקובל לבאר דבריו שויגש הוא ר"ת: וויינט'ס יודע'ן שר'ייט'ס געוואלד.

והענין הוא שהנה יש בחז"ל אבא כהן ברדלא אמר אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה שיוסף קטנן של שבטים היה וכו' ובגמ' בחגיגה ד: ר"א כי מטי להאי קרא (ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו) בכי ע"ש, והוא ענין הצעקה שהאדם נזכר שיום יבוא ויעמוד לדין על כל מעשיו וחוזר בתשובה ובוכה.

ועוד ענין שיוסף נתן קולו בבכי כשם שלא פייס יוסף את אחיו אלא בבכייה כך הקב"ה אינו גואל את ישראל אלא בבכייה

יש לעיין, גוי שלוקח שבוי יהודי האם יש לגוי איזה 'בעלות' על השבוי, נפק"מ האם מותר לאדם פרטי להיכנס לרשות הגוי בכוחות עצמו ולחטוף בחזרה את החטוף? עיין בגיטין דף לה נח' הראשנים דעת רש"י (בפשוטו, אך לא מוסכם) שגוי לא קונה יהודי בכיבוש מלחמה, לעומת זאת תוס' ד"ה 'אבל' למד שגוי קונה יהודי בכיבוש מלחמה (ולדעת תוס' יכול היה להיות מדינת שאם לא הייתה להיטלר ימ"ש כוונה להרוג את היהודים במקומות שכבש, הם היו קנויים לו) וכן ברשב"א שם.

יש לעיין, גוי שלוקח שבוי יהודי האם יש לגוי איזה 'בעלות' על השבוי, נפק"מ האם מותר לאדם פרטי להיכנס לרשות הגוי בכוחות עצמו ולחטוף בחזרה את החטוף?

צדדי הספק:

העולם' ואסרו מפני החשש של ייסור שאר השבויים (ונפק"מ אם אין עוד שבויים, ועיי"ש).

אמנם לכאורה יש לעיין בזה ששיטת תוס' בדף נח, שכשיש חשש פיקו"נ אין תקנת חז"ל ומותר להבריח השבוי (פודין השבויים אפי' יותר מכדי דמיהן, שזה התקנה הראשונה במשנה בדף מה שאין פודין יותר מכדי דמיהן וא"כ בפשטות לשיטתו גם בתקנה שאין מבריחין נאמר רק במקום שאין פיקוח נפש) ועיין ברמב"ן (מה) שסובר שחז"ל אסרו גם בחשש פיקו"נ ולשיטתו ניחא, ועיין בפתחי תשובה יו"ד רנ"ב סק"ד שהביא מח' הפוסקים להל' האם אסור גם במקום פיקוח נפש.

צד א' האם שבאי קונה את השבוי הגס שהוא יהודי, עיין בגיטין דף לה נח' הראשנים דעת רש"י (בפשוטו, אך לא מוסכם) שגוי לא קונה יהודי בכיבוש מלחמה, לעומת זאת תוס' ד"ה 'אבל' למד שגוי קונה יהודי בכיבוש מלחמה (ולדעת תוס' יכול היה להיות מדינת שאם לא הייתה להיטלר ימ"ש כוונה להרוג את היהודים במקומות שכבש, הם היו קנויים לו) וכן ברשב"א שם.

צד ב' לפי תוס' ש'קנה השבוי, יש לעיין האם מותר לגנוב השבוי מהשבאי, עיין מחנה אפרים בעבדים ס' ג' שהקשה על תוס' מהגמ' גיטין מה שם מובא שחז"ל תיקנו 'שאינן מבריחין את השבויים מפני תיקון העולם' (התיקון העולם שלא יבאו להחזיק יותר חזק את שאר השבויים שלא הצליחו לשחרר ולייסר אותם), ושאל דתיפוק ליה שאסור להבריח שבויים ד'גזל עכו"ם אסור', דלתוס' הרי הגוי קנה את היהודי השבוי בכיבוש מלחמה וא"כ אסור להבריח אותו, א"כ מפני מה צריך את תיקון העולם הנ"ל?

צד ג' ומה הדין כשקיים חשש של פיקוח נפש של השבוי, אם בכה"ג יש 'גזל עכו"ם'? זה ודאי דמותר מצד הגזל עכו"ם דאמנם יש לגוי קנין מומן אך לא רשות

➤ המשך מעמ' קודם

הכבד. והש"ך כ' שנוהגים לאכול מהרגליים ובפרג נוהגין לאכול השומן המהותך. ויש שכתבו שכשיש הרבה אווזות עושים מרק מכל האווזיות וטועמים מהמרק. ומנהג מצרים לתת לשוחט את הראש. וסימן על זה: פסיק רישיה (דאווז) ולא ימות (השוחט).

אבל בכרתי (אות יד) כ' אפשר דזה היה בזמנם שהיו הרבה מנחשים ומכשפים באווזות, אבל בזה"ז דלא שמענו מענין זה ודאי אין להקפיד. אבל בספר זבחי צדק (אות ל, ומובא בכף החיים) הביא שמנהג הספרדים להקפיד.

אלא שלאכול מן הלב יש בעיה דבסוף הוריות יש שאחד הדברים שקשים לשכחה זה האוכל לב של בהמה. והתשב"ץ בסי' תקסא כ' שלא אוכל אפילו לב של עוף מובא בש"ך (ע"ב). והשוחט טריפה אינו ניזוק.

ולכן השוחט אווז בכפר חסידים לא יאכל מן הלב אבל יאכל מכל השאר. מי יודע איפה קונים אווז שחוט.

**הידור של חבר
או מצווה שלי** | **תשובה על
פ' מקץ**

הגר"נ קרליץ ז"ל אמר שמחויבים מדין ערבות לתת ממהדרין שלי כדי שחבר יקים עיקר המצוה, ולגבי סתירת המשנ"ב ענו לי שיש לומר שציצית הוא לא מחויב לתת לחבירו כיון שהיו מצוה קיומית ולא חויבית משא"כ באתרוג ובחנוכה.